

Sygn. akt IV U 1109/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2016r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Elżbieta Wojtczuk
Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 marca 2016r. w S.

odwołania P. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 14 lipca 2015 r. Nr (...)

w sprawie P. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do odsetek

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu P. D. prawo do odsetek za okres od 23 listopada 2013 roku do 30 marca 2015 roku od kwoty renty socjalnej należnej ubezpieczonemu za okres od dnia 1 września 2013 roku do dnia 28 lutego 2015 roku;

II. w pozostałym zakresie odwołanie oddala.

Sygn. akt: IV U 1109/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 14 lipca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art.118 ust. 1, 1a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił P. D. prawa do wypłaty odsetek od kwoty renty z socjalnej do której prawo ustalone zostało wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach z 21 października 2014 r. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia organ rentowy wskazał, że decyzją z 23 marca 2015 r. wykonał wyrok Sądu, którego odpis wpłynął dnia 4 marca 2015 r., i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty socjalnej, dokonując wypłaty tego świadczenia w dniu 31 marca 2015 r. i w związku z tym wydanie decyzji jak i wypłata świadczenia nastąpiły w ciągu 30 dni od daty wpływu do organu rentowego prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego.

Odwołanie od w/w decyzji złożył P. D. wnosząc o jej zmianę i ustalenie, że przysługuje mu prawo do odsetek (odwołanie k.1). Na rozprawie w dniu 14 marca 2016 r. pełnomocnik ubezpieczonego wskazał, że wnosi o przyznanie prawa do

odsetek za okres od 01.09.2013 r. do dnia ogłoszenia wyroku w niniejszej sprawie od kwoty renty socjalnej za okres od 01 września 2013 r. do lutego 2015 r. (k.14v).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie powołując się na przepisy prawa i argumentację zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowieź organu rentowego na odwołanie k.2-4).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 30 września 2013 r. ubezpieczony P. D. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o rentę socjalną (wniosek 1-2 akt rentowych). Decyzją z 30 grudnia 2013 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do renty socjalnej. Decyzja wydana została w oparciu o orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z 19 grudnia 2013 r., która ustaliła, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy (decyzja z 30.12.2013 r. k.16, orzeczenie komisji lekarskiej k. 15 akt rentowych).

Na skutek odwołania ubezpieczonego od powyższej decyzji, sprawa przekazana została do Sądu Okręgowego w Siedlcach IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, gdzie toczyła się pod sygnaturą akt IV U 210/14. Wyrokiem z 21 października 2014 r. wydanym w powyższej sprawie Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił prawo P. D. do renty socjalnej na okres od 1 września 2013 r. do 30 czerwca 2015 r. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiła opinia biegłych: psychiatry i psychologa, w której uznano ubezpieczonego za całkowicie niezdolnego do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia (wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z 21 października 2014 r. k.34 akt IV U 210/14 i opinia biegłych k.13 i 23 tych akt).

W ustawowym terminie, tj. w 23 października 2014 r. organ rentowy złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia w/ w wyroku Sądu oraz o doręczenie mu go wraz z uzasadnieniem i aktami ubezpieczeniowymi (wniosek o uzasadnienie wyroku k.35 akt IV U 210/14 SO w Siedlcach).

W dniu 30 października 2014 r. wpłynął do organu rentowego odpis wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z 21 października 2014 r. wraz z uzasadnieniem oraz pouczeniem o sposobie i terminie wniesienia apelacji (potwierdzenie odbioru k. 41 akt IV U 210/14). Organ rentowy dnia 13 listopada 2014 r. wniósł apelację od powyższego wyroku, w następstwie czego sprawa została przekazana do Sądu Apelacyjnego w Lublinie. Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 5 lutego 2015 r. w sprawie III AUa 1031/14 oddalił apelację organu rentowego (odpis wyroku z 5 lutego 2015 r. k. 64 akt IV U 210/14). Odpis niniejszego wyroku z uzasadnieniem został doręczony pełnomocnikowi organu rentowego dnia 4 marca 2015 r. (k.42 akt IV U 210/14).

W dniu 23 marca 2015 r. organ rentowy wydał decyzję, w której wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 21 października 2014 r. ustalił ubezpieczonemu od dnia 1 września 2013 r. do 30 czerwca 2015 r. prawo do renty socjalnej i wypłacić wyrównanie za okres od 01.09.2013 r. do 28 lutego 2015 r. dnia 31 marca 2015 r. (odpis decyzji k. 50 akt rentowych).

W dniu 30 kwietnia 2015 r. wpłynął do organu rentowego wniosek ubezpieczonego o wypłatę odsetek od zaległych świadczeń (wniosek o wypłatę odsetek k.52 akt rentowych).

Zaskarżoną decyzją z 14 lipca 2015 r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do wypłaty odsetek (decyzja k. 59 akt rentowych).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie P. D. okazało się częściowo uzasadnione.

W przekonaniu Sądu ubezpieczony słusznie wskazał, że należą się mu odsetki ustawowe od kwoty renty socjalnej za okres od 1 września 2014 r. do 28 lutego 2015 r., z tym, że nie od dnia 1 września 2014 r. do dnia ogłoszenia wyroku w przedmiocie prawa do odsetek, tylko w ocenie Sądu od dnia 23 listopada 2013 r. do dnia 30 marca 2015 r. (gdyż dnia 31 marca 2015 r. nastąpiła wypłata wyrównania za ten okres należności z tytułu renty socjalnej).

W ocenie Sądu ustalenia faktyczne uzasadniają przyjęcie, że organ rentowy uchybił terminu do wypłaty ubezpieczonemu świadczenia, do którego prawo ustalone zostało prawomocnym wyrokiem sądu.

Zgodnie z art.85 ust.1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego, przy czym nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi okoliczności. Z kolei w myśl art. 118 ust.1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 j.t.) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3. Zgodnie z ust. 1a wskazanego przepisu w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wypływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Wreszcie w myśl ust. 2 powyższego przepisu jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ustępie 1. Jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy albo datę przedstawienia tych dowodów (art. 118 ust. 3).

W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał, że brak jest podstaw do wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie renty socjalnej, gdyż decyzja o ponownym ustaleniu prawa do renty, uwzględniająca prawomocny wyrok sądu, została wydana w dniu 23 marca 2015 r., a ostatnia okoliczność niezbędna do wydania decyzji to wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 5 lutego 2015 r., który wpłynął do organu rentowego 4 marca 2015 r. Natomiast wypłata wyrównania nastąpiła dnia 31 marca 2015 r. , a więc również w terminie 30 dni liczonego od dnia 4 marca 2015 r. Ponadto wskazano również, że Sąd w niniejszym wyroku nie nałożył odpowiedzialności na organ rentowy za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczenia.

W ocenie Sądu, nie można jednak zgodzić się z organem rentowym, że wydanie w terminie decyzji wykonującej wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 21 października 2014 r. i wypłata świadczenia za sporny okres w terminie 30 dni od wpływu odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 5 lutego 2015 r. świadczy o tym, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w wypłacie świadczenia. Nie budzi wątpliwości, że organ rentowy powinien podjąć decyzję w przedmiocie wniosku ubezpieczonego z dnia 30 września 2013 r., którym wymieniony wystąpił o ustalenie prawa do renty socjalnej w terminie 30 dni liczonym od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Tą ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji było niewątpliwie orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 23 października 2013 r., w którym lekarz orzecznik stwierdził błędnie, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy (orzeczenie k.7 akt rentowych). Gdyby lekarz orzecznik ZUS prawidłowo ocenił stan zdrowia ubezpieczonego wydając swoje orzeczenie w dniu 23 października 2013 r., wówczas decyzja w przedmiocie wniosku ubezpieczonego powinna była zostać wydana najpóźniej do dnia 22 listopada 2013 r. Zatem organ rentowy zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS powinien był wydać prawidłową decyzję i wypłacić świadczenie do 22 listopada 2013 r., natomiast na skutek błędnej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego wypłacił należność za okres od 01 września 2013 r. do 28 lutego 2015 r. dopiero dnia 31 marca 2015 r. Wobec powyższego nie budzi wątpliwości, iż organ rentowy od dnia 23 listopada 2013 r. pozostaje w opóźnieniu w wypłacie należności z tytułu renty socjalnej przysługującej ubezpieczonemu od dnia 1 września 2013 r.

Zgodnie z orzecznictwem i doktryną odpowiedzialność za błędy Lekarza Orzecznika i Komisji Lekarskiej ponosi organ rentowy. Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 września 2007 r., sygn. akt P 11/07 (OTK-A 2007/8/97), 30-dniowy termin określony w art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (w tym błędne orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS lub Komisji Lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy), termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia. Jak wywiódł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 21 czerwca 2012 r., III UK 110/11 (LEX nr 1227452), wydanie orzeczenia w przedmiocie niezdolności do pracy oraz jego kontrola dokonywana przez głównego lekarza orzecznika oddziału, stanowią niezbędne etapy postępowania prowadzonego przez organ rentowy w sprawach o świadczenia rentowe. Ponadto, zarówno lekarz orzecznik, jak i główny lekarz orzecznik oddziału, działają w ramach organu rentowego. Jeśli zatem wydanie nieprawidłowej decyzji w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy byłoby następstwem niewłaściwej oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o to świadczenie, dokonanej przez lekarza orzecznika lub głównego lekarza orzecznika oddziału, a więc następstwem niewłaściwych ustaleń faktycznych, to błąd taki należy uznać za błąd organu rentowego, powodujący jego odpowiedzialność na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Wobec tego organ rentowy musi zapłacić odsetki od nieprzyznanego w terminie świadczenia, jeśli sąd przyznał prawo do niego na podstawie dokumentów już znanych zakładowi.

W niniejszej sprawie okolicznością niezbędną do wydania decyzji było prawidłowe dokonanie oceny stanu zdrowia ubezpieczonego. W świetle powołanych wyżej przepisów oraz stanowiska judykatury stwierdzić należy, że dla odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych istotnym jest zatem, czy organ rentowy dysponował takimi informacjami, które umożliwiłyby mu dokonanie prawidłowej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego jeszcze na etapie postępowania przed organem, innymi słowy - czy istniały przeszkody by Lekarz Orzecznik ZUS oraz Komisja Lekarska ZUS wydali orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonego.

Nie budzi wątpliwości Sądu, że biegli sądowi psychiatra i psycholog sporządzając opinię w sprawie z odwołania ubezpieczonego prowadzonej pod sygn. akt IV U 210/14 opiniowali na podstawie tych samych dokumentów, co Lekarz Orzecznik ZUS oraz Komisja Lekarska ZUS. Ubezpieczony od czasu wydania orzeczenia przez Lekarza Orzecznika i Komisję Lekarską, nie przedłożył żadnej nowej dokumentacji medycznej, która nie byłaby znana organowi rentowemu. Biegli sądowi opiniujący w sprawie IV U 210/14 na podstawie takiego samego materiału dowodowego co lekarze orzecznicy organu rentowego doszli jednak do odmiennych wniosków, stwierdzając, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy i ta niezdolność powstała w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w okresie od 23 czerwca 1995 r. do 23 czerwca 2013 r. i istniała w dacie badania przez lekarza orzecznika ZUS. W tych okolicznościach zarówno ustalenia Lekarza Orzecznika, jak i Komisji Lekarskiej w przedmiocie braku u ubezpieczonego całkowitej niezdolności do pracy okazały się błędne.

Tym samym koniecznym stało się stwierdzenie, że organ rentowy wydał wadliwą decyzję, odmawiając ubezpieczonemu prawa do renty socjalnej decyzją z dnia 30 grudnia 2013 r. Powyższe oznacza, że opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

Na mocy art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest obowiązany do wypłaty odsetek od świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Odsetki te należne są od daty wymagalności świadczenia do dnia wypłaty zasądzonego wyrównania. Sąd uznał, iż ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji było orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 23 października 2014 r. i termin 30 dni powinien być liczony od tej daty, dlatego w opóźnieniu z wypłatą świadczenia rentowego organ rentowy pozostaje w okresie od 23 listopada 2014 r. do 30 marca 2015 r. Odsetki ustawowe zostały przyznane od kwot renty socjalnej za okres od 1 września 2013 r. do 28 lutego 2015 r.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd w punkcie I zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.